

between a teacher and the pupils. And the last one is to use the known methods and mechanisms of the heuristic learning such as «analysis and synthesis», heuristic questions to solve cognitive problems, a set of associations etc.

The peculiarities of the operation and transformation component are described. To reach a success when pupils create their final educational products can be possible if they follow step by step the law of the creative activity: forming their own cognitive and creative problem, its essential contradictions, comparing with other versions, consultation with a teacher if it is necessary, long deeping in a creative search, using mechanisms of the creative and cognitive activity etc.

The importance of the diagnostic and evaluation stage is shown. The pupils must own the complex of criteria and indicators of their final educational products. An important component of self-diagnosis and assessment of heritage has become common practice in heuristic education a public presentation and protection of the most significant educational products with broad involvement of senior experts, consultants and reviewers.

Key words: *independent cognitive activity, heuristic education, heuristic activity, academic setting, final educational product, high school pupils, cognitive creative activity, independent learning, the mechanisms of the creative activity, diagnostic instruments.*

УДК 371.134:372

О. О. Ярошинська

Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОЕКТУВАННЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті обґрунтовано необхідність визначення методологічних засад досліджуваного процесу – проектування освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи. Ураховуючи сучасні процеси модернізації освітньої галузі та нові тенденції у проектуванні освітнього середовища в процесі підготовки майбутніх учителів, схарактеризовано методологічні підходи дослідження: середовищний, культурологічний, компетентнісний, синергетичний, системний, аксіологічний, особистісно-діяльнісний, акмеологічний, технологічний.

Ключові слова: *методологічні підходи, проектування освітнього середовища, професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи.*

Постановка проблеми. Інноваційна діяльність у сфері вищої освіти викликає необхідність зміни її змісту й організації та спрямована на пошук нових способів структурування системи професійної підготовки. Тому виникає нова предметність у науково-практичній діяльності педагогів вищої школи – проектування освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів. Для ефективного здійснення означеного процесу постала необхідність обрати різноманітні калібровані інструменти забезпечення ефективності проектування та обґрунтувати наукові підходи, що визначають методологію дослідження.

Аналіз актуальних досліджень. У процесі визначення методології проектування освітнього середовища професійної підготовки майбутніх

учителів початкової школи ми спиралися на праці авторів, що розкривають основи професійної педагогічної освіти (Н. Бібік, В. Бондар, В. Луговий, С. Сисоєва, Л. Хомич та ін.), а також пріоритетність у педагогічній практиці різноманітних методологічних підходів, зокрема: середовищого (В. Баришніков, Є. Боровська, Л. Волкова, В. Караковський, Р. Кассіна, Ю. Мануйлов, Л. Новикова, В. Орлов, М. Рожков, Н. Селіванова, Л. Циганова та ін.); культурологічного (В. Болгаріна, Г. Гайсіна, Н. Крилова, А. Шипова та ін.); компетентнісного (Б. Гершунський, Р. Гуревич, Е. Зеєр, І. Зимня, В. Краєвський, А. Маркова, О. Овчарук, Н. Побірченко, О. Пометун, В. Радкевич, В. Серіков, А. Хуторський та ін.); синергетичного (В. Андреев, А. Аршинова, Н. Белоусов, В. Буданов, В. Віненко, В. Журавлев, Л. Зоріна, В. Кульневич, І. Пригожин, М. Таланчук та ін.); системного (В. Безпалько, Б. Гершунський, В. Краєвський, І. Колесникова, В. Радіонов, В. Сластьонін, А. Тряпціна, В. Шадріков та ін.); аксіологічного (І. Бех, Г. Дегтярьова, І. Зязюн, В. Огнев'юк, В. Пряников, В. Сластьонін, Е. Шиянов та ін.); особистісно-діяльнісного (Є. Бондаревська, В. Воронцова, О. Газман, І. Іванова, В. Кротова, С. Кульневич, Л. Лузіна, А. Мудрик, Н. Щуркова та ін.); акмеологічного (К. Абульханова, В. Агапов, В. Зазикін, Л. Степанова та ін.) та технологічного підходів (В. Бондар, С. Гончаренко, Л. Коваль, С. Мартиненко, С. Пальчевський, О. Пехота, О. Пометун, О. Савченко, Г. Селевко, С. Сисоєва, П. Сікорський та ін.).

У контексті актуальності модернізації педагогічної реальності в умовах оновлення системи професійної освіти окремої уваги потребує питання обґрунтування методологічних засад проектування освітнього середовища.

Метою даної статті є визначення методологічних засад процесу проектування освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи та механізмів їх реалізації в ході дослідження.

Виклад основного матеріалу. Визначаючи методологію як систему принципів і способів організації та побудови теоретичної та практичної діяльності, як вчення про науковий метод пізнання, розуміємо, що пошук найбільш оптимальної системи дій у сфері пізнання не може бути не пов'язаний із концептуальними уявленнями про те, що пізнаємо в контексті загальних положень науки (у тому числі й педагогічної). Тому ми вбачаємо в цьому складний зв'язок: з одного боку, методологічні принципи впливають на зміст наукових концепцій, бо формують їх у жорсткому каркасі допустимих дій, у контексті певного (заданого) об'єкта в ході процесу пізнання, з іншого боку, отримані концепцією принципові висновки, базові, в тому числі апріорні філософсько-світоглядні установки, концепції, самі є методологічним інструментом пізнання.

Підходи до стратегії пізнання певним чином залежать від того, що дослідник бачить в основі предмета пізнання. Наукові концепції – завжди

методологічні установки, оскільки містять у собі те чи інше ставлення до базових методів, наприклад, до теоретичних методів як основних напрямів пізнавальних дій (аналізу, синтезу, виявлення та розв'язання суперечностей тощо), до емпіричних методів як основних напрямів дій із досліджуваної дійсності (спостереження, бесіда, інтерв'ю, опитування, моніторинг, експеримент тощо) [10, 37].

Зважаючи на викладені положення, а також ураховуючи сучасні процеси модернізації освітньої галузі та нові тенденції в проектуванні освітнього середовища у процесі підготовки майбутніх учителів початкової освіти, ми визначили методологічні підходи дослідження: середовищний, культурологічний, компетентнісний, синергетичний, системний, аксіологічний, особистісно-діяльнісний, акмеологічний, технологічний.

Причинами виокремлення в нашому дослідженні *середовищного підходу* стало: 1) особистісно-розвиваюча орієнтація освіти, що припускає актуалізацію життєвого досвіду; 2) ситуаційний підхід до проектування особистісно-розвиваючих систем на відміну від діяльнісного підходу, більш відповідного організації власне освітнього процесу через середовище; 3) глобальне використання інформаційно-комунікаційних технологій в освіті; 4) проникнення екологічної свідомості, принципів екологічно доцільної поведінки в середовищі; 5) розширення простору й скорочення часу комунікацій, у силу чого розширюється факторне поле становлення особистості.

Методологічна функція середовищного підходу полягає в його призначенні як інструмента дослідження й використання в педагогічних цілях таких факторів розвитку особистості, які виходять за межі можливостей їх навмисного конструювання й керування ними та надалі як об'єктивні предмети й обставини, вплив яких, однак, опосередковано вибірковою особистості [1, 121].

Унікальність цієї методології в тому, що середовищний підхід – це окрема, самостійна методологія науково-педагогічного дослідження. Вона відрізняється від теорії виховних систем, яка послужила відправною точкою виникнення й розвитку середовищного підходу в педагогіці як самостійної теорії, що володіє своєю методологічною складовою.

Методологічними регулятивами середовищного підходу в дослідженні педагогічних проблем виступають: 1) можливість досліджувати ситуацію розвитку особистості студента «ззовні», у більш широкому плані, не обмежуючись межами академічної аудиторії; 2) розгляд освітнього середовища як джерела особистісного досвіду й детермінанти установок, стимулів, факторів розвитку особистості; 3) розкриття механізму впливу середовища через конкретні ситуації (тобто едукативні ситуації, що затребує прояв особистісної позиції, роль самого суб'єкта у відборі факторів навколишнього середовища, що утворюють світ

його особистісного досвіду). Ситуація розвитку особистості – це те життєве середовище, що функціонує (або організоване) відповідно до закономірностей становлення особистісної сфери людини, яка враховує: неможливість примусового формування особистісних цінностей і смислів; наявність умов вибіркового ставлення до цінностей, зовнішніх чинників, виборчої реалізації наданих ними можливостей; 4) зовнішні обставини повинні не вимагати певної поведінки, а затребувати, ставити перед необхідністю внутрішнього рішення; 5) спонукання до пошуку й відкриття нових смислів, варіантів саморозвитку; 6) прийняття індивідом позиції суб'єкту своєї життєдіяльності, що реалізується в різноманітних формах прояву суб'єктності. У зв'язку з цим не викликає сумніву, що життєві обставини дають людині набагато більше можливостей проявити суб'єктність, ніж формалізована, регламентована ситуація навчання, де їй уже у відомому сенсі дана «орієнтовна основа» дій.

Усвідомлення культури як умови становлення, стимулу й духовно-практичної основи соціального розвитку детермінувало появу фундаментально нового методу наукового пізнання – *культурологічного підходу*. Його суть полягає в тому, що під час вивчення об'єктів, процесів і явищ суспільного й особистісного плану виявляються й аналізуються найбільш характерні для них культурні аспекти.

Культурологічний підхід як загальнонауковий метод є: методологічною позицією, що розкриває єдність аксіологічного, діяльного й індивідуально-творчого аспектів культури й розглядає людину як її суб'єкт, головну дійову особу, припускає розуміння та пояснення об'єкта, що вивчається, як культурного явища чи процесу [2, 50]; вивченням світу людини в контексті її культурного існування в аспекті того, чим світ є для людини, яким сенсом він для неї наповнений, вивченням культурного наповнення реальності, існуючих культурних програм [5, 137]; дає можливість розглядати освітні явища та педагогічну діяльність як сукупність культурних компонентів на широкому культурному фоні соціуму з урахуванням локальної культурної ситуації [2, 51]; є засобом педагогічної рефлексії щодо основних соціокультурних проблем освіти [3, 44].

Згідно з культурологічним підходом професійна підготовка майбутнього вчителя має сприяти створенню оптимальних умов для засвоєння загальнолюдської та національної культури, усвідомленню та самореалізації особистістю своїх культурних потреб, інтересів і здібностей. Освітнє середовище повинно стати культурно-освітнім, що передбачає культурний розвиток особистості, набуття нею досвіду культурної поведінки, надання їй педагогічної допомоги й підтримки в культурній самоідентифікації та самореалізації творчого потенціалу.

Компетентнісний підхід, як новий концептуальний орієнтир, визнано одним із напрямів модернізації освіти й одним зі шляхів

оновлення її змісту. Він ґрунтується на розумінні того, що прогрес людства залежить не стільки від економічного зростання, скільки від рівня розвитку особистості, що передбачає перехід від класичного поняття «людські ресурси» до концепції «компетентності людини».

Один із засновників концепції компетентності Р. Бояцис (R. Boyatzis) обґрунтував, що компетентність – основна характеристика особистості, яка лежить в основі ефективного або чудового виконання роботи. Це може бути мотив, навичка, аспект уявлення людини про саму себе або свою соціальну роль, а також знання, якими вона користується [11].

Сутність освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів в умовах компетентнісного підходу – створення ситуацій і підтримка дій, які можуть призвести до формування певної компетенції. Урахування компетентнісного підходу під час проектування освітнього середовища професійної підготовки дозволяє розширювати умови, ресурси, його функціональні можливості для формування ключових компетенцій майбутнього вчителя й забезпечувати досягнення високої якості професійної підготовки.

Проектування освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи з позиції компетентнісного підходу забезпечує процес і результат формування творчої, ініціативної, професійно й соціально відповідальної особистості майбутнього педагога, готової до постановки та вирішення різноманітних суспільних і професійних завдань, конкурентоспроможної на ринку праці, готової до постійного професійного зростання, професійної мобільності.

Методологічною основою проектування освітнього середовища також виступає *синергетичний підхід*. Науковці зазначають, що синергетичний підхід слугує орієнтацією в пізнавальній і практичній діяльності, яка передбачає застосування сукупності ідей, понять і методів у дослідженні й управлінні відкритими нелінійними самоорганізованими системами; досліджує діяльність відкритих нерівнозначних і нелінійних систем з метою вивчення процесів самоорганізації та саморозвитку соціальних і природних явищ. У межах синергетичного підходу розглядаються закономірності самоорганізації та еволюції сильно нерівнозначних відкритих систем, що перебувають у стані нестійкості.

Дотримання принципів самоорганізації й саморозвитку в педагогічній діяльності спрямовує суб'єктів творення освітньо-виховної системи на вивчення процесів саморегуляції відносин в освітньому закладі, виявлення тенденцій, внутрішніх механізмів і резервів створюваного освітнього середовища, а не копіювання (зразку, орієнтиру) уже відомого [8, 358].

З позиції синергетичного підходу освітнє середовище професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи як ціле, а кожен його компонент – як складні саморозвинені системи, яким не можна насильно

нав'язувати шляхи розвитку, не визначені потребами її суб'єктів. Звідси – гнучке управління, здатне «запустити» механізми самоорганізації та ініціювати професійне становлення студента як «самоорганізованого суб'єкта» в освітньому середовищі. Стає очевидним, що звернення до ідей синергетики дає можливість дослідити сутність проектування освітнього середовища професійної підготовки майбутнього вчителя початкової ланки освіти з точки зору його відкритості, складності, невизначеності, динамічності й автономності.

Застосування *системного підходу* безпосередньо пов'язано з поняттям системи. Теорія систем виходить з уявлень, що будь-яке складне явище можна розглядати як систему. Загалом систему можна схарактеризувати як безліч елементів, що знаходяться у взаємозв'язках один з одним, які визнають її цілісність і єдність.

Системний підхід дозволяє вивчити окремі якості об'єкта, завдяки яким вони стають упорядкованими організованими в певну цілісність, що має нові властивості. Так, С. Смирнов вважає, що сутність системного підходу полягає у виокремленні класу об'єктів, явищ, що відповідають поняттю «система», тобто комплексне утворення, така організація елементів, що не зводиться до їх простої суми та являє собою певну цілісність. «Ціле – завжди є організацією, а організація – це система, що має структуру» [9, 54].

На нашу думку, застосування системного підходу в процесі проектування освітнього середовища професійної підготовки дозволяє оптимізувати цей процес, визначити системотвірні зв'язки, що забезпечують упорядкованість структури освітнього середовища. Інтеграція елементів системи виключає втрати на виконання різними елементами дублюючих функцій, у результаті чого ефективність системи в цілому значно вище сумарної ефективності складових її компонентів.

Теоретико-методологічні основи впровадження *аксіологічного підходу* в освітній процес різних типів навчальних закладів визначені у працях І. Беха, Г. Дегтярьової, І. Зязюна, А. Міщенко, В. Огнев'юка, В. Пряникова, В. Сластьоніна, Е. Шиянова та ін. Науковці визначають аксіологічний підхід як своєрідну філософсько-педагогічну стратегію, що спирається на ідеї пріоритету загальнолюдських цінностей і самоцінності кожної особистості, а педагога – на усвідомлення цінностей своєї професії та визначає перспективи подальшого вдосконалення системи освіти й оптимального використання педагогічних ресурсів відповідно до вимог сучасного суспільства. Цей підхід традиційно вважається методологічною основою гуманістично-орієнтованої педагогічної освіти, оскільки передбачає формування гуманних професійно-ціннісних орієнтацій педагогічного працівника у процесі її здійснення [7, 308].

Аксіологічний підхід у педагогічній освіті дає змогу посилити ціннісне ядро професійних педагогічних і психологічних знань і вмінь, що визначає

його високу гуманістичну значущість, а саме: гуманізм як визнання людини вищою цінністю, прояв доброти, чуйності, розуміння, милосердя; ставлення до праці як до необхідного способу самореалізації людини; здоров'я, соціальної активності тощо.

У нашому дослідженні проектування освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи ґрунтується на використанні елементів аксіологічного характеру, які створюють умови для вибору значущих професійних цінностей та особистісних потреб у проектованому освітньому середовищі в системі забезпечення якості підготовки майбутнього педагога. Досвід вивчення даного підходу дозволив нам у проведеному дослідженні подолати існуюче протиріччя між об'єктивно висунутою суспільством до вчителя вимогою постійного орієнтування в проблемі ціннісного самовизначення, що вимагає від нього готовності роздумувати про своє місце та призначення, професійні й особистісні потреби, і типовою системою професійної підготовки вчителя, яка не створює достатніх умов, що спонукають до ціннісного самовизначення, пошуку особистісно значущого сенсу педагогічної професії.

Щоб уникнути вузького, техногенного варіанту дослідження проблеми, на наш погляд, необхідно звернутися до *особистісно-діяльнісного підходу*, що дозволяє забезпечити широкий антропогенний погляд на цілі системи вищої освіти, на утримання діяльності суб'єктів навчання, на очікуваний результат, а також на процес і умови проектування освітнього середовища.

Особистісно-діяльнісний підхід до професійної підготовки майбутнього педагога розглядається в єдності особистісного (особистісно-зорієнтованого) й діяльнісного компонентів. В особистісному компоненті він передбачає, що в центрі навчання перебуває особистість, її мотиви, цілі, психологічні особливості. Найважливішим критерієм особистісно зорієнтованого підходу є наявність Я-концепції, яка представляє собою базисне особистісне утворення, але у своїй конкретній архітектоніці, у своїй пропорційності дозволяє судити про міру суб'єктності особистості [4, 21].

Значимість застосування особистісно-діяльнісного підходу в процесі формування освітнього середовища зумовлена тим, що в її центрі знаходиться особистість, яка виступає в якості суб'єкта. Особистість стає суб'єктом удосконалення, опосередкованого власною діяльністю та тими впливами, які здійснюються в процесі проектування освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи.

У якості інтегративних засад виступає *акмеологічний підхід* до проектування освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи, обґрунтування якого представлено у працях К. Абульханова, В. Агапова, В. Зазикіна, Л. Лаптева, Л. Степанової та ін.

Сутність педагогічної акмеології полягає у: визначенні шляхів досягнення педагогом професіоналізму; гуманістичній орієнтації на розвиток особистості учнів засобами окремих навчальних дисциплін; виборі педагогом способів своєї діяльності з урахуванням мотивів, ціннісних орієнтацій, цілей; підготовці студентів до наступних педагогічних впливів.

Акмеологічний підхід до проектування освітнього середовища підготовки фахівців передбачає вироблення стратегії оптимізації особистісно-професійного розвитку суб'єкту в середовищі, яке, у свою чергу, сприяє поступовому переходу наявного рівня сформованості освітнього середовища у вищий, оптимальний.

Одним із провідних підходів до реалізації мети нашого дослідження є технологічний. Сутність *технологічного підходу* до процесу проектування освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи полягає в діагностичному цілепокладанні та проектуванні навчального процесу у формі суб'єкт-суб'єктної спільної діяльності викладача та студента.

Проблеми технологічного підходу у сфері педагогічної теорії та практики розглядали В. Бондар, С. Гончаренко, Л. Коваль, С. Мартиненко, С. Пальчевський, О. Пехота, О. Пометун, О. Савченко, Г. Селевко, С. Сисоева, П. Сікорський та ін. Дослідники визначали технологічний підхід як орієнтацію навчально-виховного процесу на гарантований освітній результат, удосконалення навчальної діяльності, підвищення її результативності, інтенсивності, інструментальності.

У педагогічній практиці технологічний підхід упроваджується через максимально чітке формулювання мети, яке допомагає зорієнтувати студентів на отримання конкретного результату, підготовку необхідних навчальних і робочих матеріалів, а також на організацію процесу реалізації мети; пошуку й визначення механізмів взаємодії та оцінки поточних, проміжних і підсумкових результатів; становлення еталону оцінки й механізму порівняння з кінцевим результатом.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Звернення до вищеназваних підходів дозволяє забезпечити принципову новизну дослідження, пов'язану з розробкою проекту освітнього середовища в системі забезпечення якості підготовки майбутнього вчителя початкової школи. Представлені методологічні позиції є тією «призмою», через яку здійснюється відбір і структурування загальнотеоретичних ідей, що складають концептуальну основу проектування освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи.

Вважаємо, що саме педагогічне проектування на основі даної методології дозволить створити освітнє середовище професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи, що відповідає всім необхідним вимогам, параметрам і принципам організації освітнього

середовища ВНЗ. У висвітленні основ цього процесу ми вбачаємо перспективи подальших наукових розвідок.

ЛІТЕРАТУРА

1. Артюхина А. И. Образовательная среда высшего учебного заведения как педагогический феномен (на материале проектирования образовательной среды медицинского университета) : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.08 / Александра Ивановна Артюхина. – Волгоград, 2007. – 377 с.

2. Бойчук Ю. Культурологічний підхід у сучасній освіті / Юрій Бойчук // Гармонізація культурно-освітнього простору вищої школи : соціально-педагогічні аспекти : матер. міжнар. наук.-практ. конф (12–13 червня, 2014, Мелітополь) / за заг. ред. Молодиченка В. В. – Мелітополь : Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2014. – С. 49–52.

3. Болгаріна В. С. Культурологічний підхід до управління школою / В. С. Болгаріна. – Х. : ВД «Основа», 2006. – 112 с.

4. Деркач А. А. Реализация концепции «Я» в системе жизненных отношений личности (акмеологический аспект) / А. А.Деркач, Е. Б. Старовойтенко, А. Ю. Кривокулинский. – М. : РАГС, 1993. – 156 с.

5. Крылова Н. Б. Антропологический, деятельностный и культурологический подходы / Н. Б. Крылова. – М. : «НИИ школьных технологий», 2005. – 184 с.

6. Оверко Н. Концептуальні підходи до розвитку педагогічної майстерності викладачів професійно-технічних навчальних закладів у контексті модернізації освіти / Наталія Оверко // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету ; І. Аносов (гол.ред.). – Серія : Педагогіка. – Мелітополь, 2014. – № 1 (12). – С. 305–310.

7. Сазоненко Г. С. Педагогіка успіху (досвід становлення акмеологічної системи ліцею) / Г. С. Сазоненко. – К. : Гнозис, 2004. – 684 с.

8. Смирнов С. Н. Элементы общего состояния понятия «система» и некоторые ступени развития познания и общей практики / С. Н. Смирнов // Системный анализ механизмов познания. – М. : Наука, 1979.

9. Сулима И. И. Средовой подход как методология научно-педагогического исследования / И. И. Сулима // *Almamater*. Вестник высшей школы. – 2010. – № 7 (август). – С. 36–39.

10. Boyatzis R. E. The competent manager: a model for effective performance / R. E. Boyatzis. – NY : John Wiley & Sons, 1982. – 328 p.

РЕЗЮМЕ

Ярошинская О. О. Методологические основы проектирования образовательной среды профессиональной подготовки будущих учителей начальной школы.

В статье обоснована необходимость определения методологических основ изучаемого процесса – проектирование образовательной среды профессиональной подготовки будущих учителей начальной школы. Учитывая современные процессы модернизации образования и новые тенденции в проектировании образовательной среды в процессе подготовки будущих учителей, охарактеризованы методологические подходы исследования: средовой, культурологический, компетентностный, синергетический, системный, аксиологический, личностно-деятельностный, акмеологический, технологический.

Ключевые слова: методологические подходы, проектирование образовательной среды, профессиональная подготовка будущих учителей начальной школы.

SUMMARY

Yaroshynska O. The methodological principles of designing the educational environment of professional training of the primary school teachers.

The article proves that solving the problem of designing the educational environment of professional training of the primary school teachers methodological bases combine different scientific approaches – environmental, cultural, competence, synergetic, system, axiological, personal activity, acmeological, technological.

The environmental approach is an instrument of finding new resources of professional training of the primary school teachers. The cultural approach helps to create optimal conditions for learning human and national culture, awareness and self-identity of their cultural needs, interests and abilities. The competence approach involves the formation of competences of the future teachers and the baseline in terms of determining the quality of their training in an educational environment. The synergetic approach makes it possible to investigate the nature of designing the educational environment of professional training in terms of its openness, complexity, uncertainty, dynamism and autonomy. The systemic approach helps determine the structure of the educational environment as a system, the interaction of its components, the operation of a switch and the entire system in a highly organized state. The axiological approach creates conditions to select relevant professional values projected in the educational environment in the system to ensure the quality of training of the future teachers. The personal activity approach involves the creation in the professional training of future specialists the appropriate conditions for the development of their identity as a subject of professional and educational activities. The acmeological approach determines the level of strategy of transformation the formation in an optimal educational environment that focuses the primary school teachers to the most complete fulfillment in an educational environment. The technological approach predicts setting the goal, designing tools and mechanisms of the results diagnostic, determining the effectiveness of teaching design techniques that provide a high level of professional training of the future primary school teachers.

We believe that this pedagogical design based on this methodology will create an educational environment training of primary school teachers that meets all requirements, parameters and principles of the university educational environment. In highlighting the basics of this process we see prospects for further scientific studies.

Key words: *methodological approaches, designing the educational environment, professional training of the primary school teachers.*

УДК 378.016:78:7.071.2

М. Б. Петренко

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

РОЗВИТОК ВИКОНАВСЬКО-АНСАМБЛЕВОЇ ДІЄЗДАТНОСТІ СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТІВ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ

У статті актуалізовано проблему розвитку виконавсько-ансамблевої дієздатності як одного з напрямів у роботі з формування концертмейстерських інтерпретаційних умінь студентів факультетів музично-педагогічного спрямування. Висвітлено шляхи розвитку досліджуваного феномену, який актуалізується вміннями забезпечувати виконавський ансамбль зі співом школярів, читати з аркуша та транспонувати, добирати акомпанемент до мелодії шкільної пісні. Запропоновано використання широкого кола мистецьких методів навчання. Доведено ефективність застосування запропонованого методичного інструментарію.